

Клінічний прояв демодекозу собак*

Анотація. Наведені дані визначення форм клінічного перебігу демодекозу собак залежно від площі ураження шкіри тварин, характеру патологічних змін та місця локалізації запального процесу. Встановлені характерні симптоми за демодекозного ураження шкіри собак з урахуванням форм перебігу інвазії.

Ключові слова: демодекоз, собаки, клінічні ознаки, форми перебігу.

The clinical manifestation of demodecosis dogs under conditions of city Kremenchug. VALENTYNA O. YEVSTAFIEVA (Poltava State Agrarian Academy, Poltava), KATERYNA A. HAVRYK (Kremenchug City State Hospital Veterinary Medicine, Kremenchug).

Abstract. Data are presented form definitions the clinical course of demodecosis dogs under conditions of city Kremenchug depending on the area of skin lesions of animals, nature and location of pathological changes in the localization of the inflammatory process. The characteristic symptoms of demodectic skin lesions of dogs taking into account the currents forms of invasion.

Key words: demodecosis, dogs, clinical signs, currents forms.

В. ЄВСТАФ'ЄВА, докт. вет. наук
Полтавська державна аграрна академія
К.ГАВРИК, лаборант
Кременчуцька міська державна лікарня
ветеринарної медицини

Демодекоз собак – це хронічне захворювання, яке характеризується запаленням і десквамацією рогового шару шкіри, зниженням імунного статусу організму, вираженим виснаженням тварини та може перебігати в кількох клінічних формах. У виявленні останніх має значення характер патологічних змін шкіри, локалізація і площа уражень, вік тварини [5, 10, 12].

Демодекозна інвазія собак в Україні має тенденцію до поширення. Цьому сприяє збільшення чисельності м'ясоїдних тварин у містах [3, 7].

Більшість науковців [1, 6, 8] зазначають, що демодекоз собак проявляється в лускатій, сквамозній, папульозній, пустульозній, генералізованій, змішаній, ускладненій формах. Окремо виділяють такі форми, як пододемодекоз (уражуються кінцівки) й отодемодекоз (у вигляді отитів).

Основним місцем локалізації кліщів на всіх стадіях свого розвитку є волосяні фолікули, сальні та апокрінові потові залози. Демодекси механічно подразнюють тканини шкіри, діють на нервові закінчення, чим спричиняють атрофію волосяних сосочків і сальних залоз, розлади роботи шкірних капілярів, порушують харчування шкіри та її іннервацію. У місцях ураження кліщами розвивається осередкове запалення, що супроводжується випадінням волосся, розвитком еритем, набряком шкіри, утворенням пустул, везикул, ерозій, абсцесів волосяних фолікул і сальних залоз [9, 11].

Найбільш тяжкою є генералізована форма перебігу демодекозу, яка характеризується поширенням уражених ділянок на все тіло тварини, розвитком глибокого піодерматиту внаслідок мікробного ускладнення. Така форма акарозу в собак зумовлює свербіж, погіршення загального стану тварини, схуднення, анорексію, загальну інтоксикацію і може закінчитися загибеллю з явищами кахексії та хронічного сепсису [2, 4].

Тому необхідно враховувати особливості клінічного перебігу демодекозу собак під час призначення лікарських засобів й у процесі терапії хворих тварин.

Мета роботи – визначення клінічних форм перебігу демодекозної інвазії собак.

Дослідження проводили впродовж 2013–2014 рр. на базі наукової лабораторії паразитології кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи факультету ветеринарної медицини Полтавської державної аграрної академії. Клінічні дослідження здійснені на базі Кременчуцької міської державної лікарні і лабораторії ветеринарної медицини.

Епізоотичну ситуацію щодо демодекозу вивчали

за результатами досліджень собак, які потрапляли в Кременчуцьку міську державну лікарню ветеринарної медицини. Акарологічні дослідження зіскрібків зі шкіри проводили вітальним методом за В. О. Євстаф'євою, В. Ф. Галатом (2001), Д. О. Приселковою (1949), А. В. Алфімовою (1951). Всього обстежено 1143 собаки.

Клінічні дослідження собак проводили за загальноприйнятою методикою (І. П. Кондрахін та ін., 1989). Шкіряний покрив обстежували за К. С. Медведєвим (1999). У хворих собак враховували показники: локалізацію і площу ураження, характер змін шкіряного покриву, наявність свербіжів, а також дані щодо часу виникнення і характеру перебігу інвазії.

Результати досліджень. Встановлено, що середня інвазованість собак збудником демодекозу в умовах м. Кременчука становила 20,21% (з 1143 собак 231 тварина була інвазована кліщами). Клінічний прояв акарозу характеризувався специфічними ознаками і формами перебігу. За площею ураження шкіри тварин виділяли локальну і генералізовану форми демодекозу (рис. 1).

Найчастіше реєстрували локальну форму перебігу

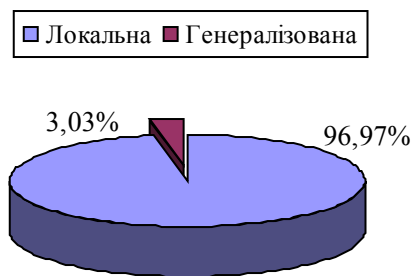

Рис. 1. Клінічні форми перебігу демодекозу собак залежно від площі ураження шкіри

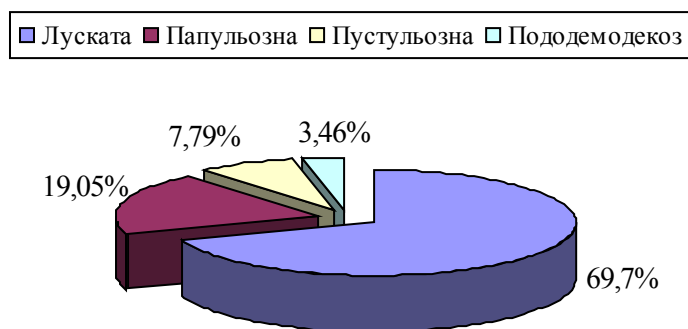

Рис. 2. Клінічні форми перебігу демодекозу собак залежно від місця ураження і характеру патологічних змін шкіри

Рис. 3. Луската форма локалізованого демодекозу: ураження шкіри тулуба собаки породи стаффордширський тер'єр віком 1,5 роки

Рис. 4. Папульозна форма локалізованого демодекозу зі слабо вираженою гіперпигментацією: ураження шкіри задньої лапи метису віком 2 роки

Рис. 5. Пустульозна форма локалізованого демодекозу: алопеція і пустульозний дерматит з ерозивним ураженням шкіри в області голови собаки породи кавказька вівчарка віком 3 роки

демодекозу (96,97% від загальної кількості хворих на демодекоз собак). Генералізовану форму виявляли лише в поодиноких випадках (3,03%).

За характером патологічних змін шкіри уражених собак виділяли: лускату, папульозну і пустульозну форми перебігу; за місцем ураження – пододемодекоз (рис. 2).

Луската форма демодекозу собак була найпоширенішою (69,7%) на території м. Кременчука. Рідше реєстрували папульозну (19,05%), пустульозну (7,79%) форми, а також пододемодекоз (3,46%). Причому папульозний характер ураження шкіри за демодекозу собак встановлювали як за локальної (16,45%), так й за генералізованої (2,6%) форми перебігу. За пододемодекозу ураження шкіри кінцівок у семи собак (3,03%) мало локальний характер, у однієї (0,43%) – внаслідок ураження всього тіла.

Луската форма демодекозу клінічно характеризувалася локальним ураженням шкіри (рис. 3) в різних ділянках тулуба, голови, шиї, грудей. За даної форми у 100% хворих собак в місцях локалізації кліщів утворювалися округло-овальні або асиметричні ділянки з алопеціями (до 5-ти мультифокальних зон). Причому в 69,57% вони були вкриті лусочками сірого кольору (від світлого до темного відтінків).

У 36,02% інвазованих тварин реєстрували еритему шкіри, у 26,71% – її потовщення. Встановлено, що луската форма перебігу за демодекозу в 6,21% собак проявлялася свербжем. У двох собак (1,24%) шкіра на уражених ділянках була зморшкуватою, вкрита невеликими тріщинами, з яких виділялася кров. Також у однієї собаки (0,62%) клінічно встановлювали гіперпігментацію шкіри.

Папульозну форму демодекозу реєстрували у 19,05% собак. З них у 16,45% тварин встановлювали локальний перебіг акарозу (рис. 4), у 2,6% – генералізований.

Основні клінічні ознаки даної форми демодеко-

Рис. 6. Генералізований демодекоз: алопеція, папульозна еритема, потовщення та ознаки гіперпігментації шкіри в області спини безпородної собаки віком 1,3 роки

зу характеризувалися наявністю на шкірі алопецій і папул з ознаками еритеми у 100% хворих собак. Останні мали розмір 0,4–3 мм.

Одночасно виявляли в місцях ураження демодексами потовщення шкіри (у 50% інвазованих собак), її гіперпігментацію (42,11%), наявність лусочок сіро-коричневого кольору (47,37%), набряк (26,32%). Свербіж був виражений у 47,37% хворих тварин. Внаслідок розчухування в 11 собак (28,95%) на поверхні шкіри виступала кров або сукровиця. Рідко папульозна форма демодекозу супроводжувалася утворенням тріщин, ерозивних ділянок (5,26%) та розвитком мокнучої екземи (13,16%). Пустульозну форму демодекозу реєстрували рідше (7,79%) і лише у вигляді локалізованого перебігу (рис. 5).

За цієї форми у 100% хворих собак виявляли алопеції, лусочки коричневого кольору, помітно виражену еритему, набряк шкіри. На ній утворювалися пустули жовтого, червоно-коричневого, чорнуватого кольору, рідше – маленькі тверді папули (11,11%), які виникали поруч з волосяними фолікулами. Шкіра була товстою (55,56%), зморшкуватою, часто тріскалася (44,44%), розвивалася мокнуча екзема (61,11%). Внаслідок ускладнення демодекозної інвазії бактеріальною мікрофлорою виникав пустульозний дерматит з ерозивним ураженням шкіри (66,67%). Це зумовлювало виникнення неприємного запаху. У 9-ти собак реєстрували ознаки гіперпігментації (50%).

Пододемодекоз реєстрували в 3,46% хворих собак. Ця форма демодекозу, здебільшого, перебігала локально (3,03%), рідше – діагностували в тварин з генералізованою формою (0,43%) захворювання. Клінічні ознаки характеризувалися появою алопецій,

еритем, папул, набряку, гіперпігментації шкіри у міжпальцевих просторах. У подальшому, патологічний процес поширювався на шкіру кінцівок і тулуба. В окремих випадках (0,43%) уражались кінцівки внаслідок генералізації демодекозного процесу з інших ділянок тіла тварини.

За результатами досліджень, генералізований демодекоз розвивався з локального і характеризувався великою кількістю мультифокальних зон еритематозних, папульозних алопецій (100%) і поширенням уражених ділянок на все тіло собаки (рис. 6).

У 100% хворих на генералізовану форму демодекозу собак виявляли яскраво виражений свербіж, набряк шкіри в ділянках ураження, наявність на ній лусочок від сірого до темно-коричневого кольору. В 71,43% інвазованих тварин спостерігали потовщення шкіри, ерозії та виділення сукровиці або крові. У більшості хворих тварин виникали мокнучі екземи (57,14%), тріщини (42,86%), ознаки гіперпігментації (57,14%). Рідше (у 14,29% хворих собак), разом з папульозною еритемою, виникали пустульозні ураження шкіри, що на нашу думку, зумовлено бактеріальним ускладненням.

Отже, клінічні ознаки демодекозу собак залежали від площі й місця ураження шкіри та характеру патологічного процесу. За площею ураження шкіри собак найчастіше реєстрували локальну форму (96,97%) перебігу демодекозу; за характером патологічного процесу – лускату; за місцем ураження – пододемодекоз (3,46%).

Висновки

1. Демодекоз поширена інвазія собак на території

м. Кременчука. Середня екстенсивність інвазії становила 20,21%.

2. Встановлено, що клінічно в собак демодекоз перебігав у лускатій (69,7%), папульозній (19,05%) і пустульозній (7,79%) формах; за площею ураження шкіри – локальній (96,97%) і генералізованій (3,03%); за місцем локалізації патологічного процесу – у вигляді пододемодекозного дерматиту (3,46%).

3. Ступінь тяжкості перебігу демодекозу собак прямо пропорційно залежав від форми прояву інвазії.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Белху Фесхаеве Негуссие.** Демодекоз собак в условиях современного мегаполиса. / Автореф. дисс. канд. биол. наук.– М., 2000.– 19 с.
2. **Возгорькова Е.О.** Сравнительная оценка методов патогенетической терапии собак при демодекозе. / Автореф. дисс. канд. вет. наук.– Саратов, 2013.– 21 с.
3. **Іринчук В.В.** Епізоотичний процес демодекозу собак в м. Одесі, клінічний перебіг та заходи боротьби. / Автореф. дис. канд. вет. наук.– К., 2007.– 17 с.
4. **Коротяева О.А.** Демодекоз собак в г. Тюмени. / Автореф. дисс. канд. вет. наук.– Тюмень, 2005.– 145 с.
5. **Лесников А.И.** Биологические особенности *Demodex canis* и эпизоотология демодекоза собак. / Автореф. дисс. канд. вет. наук.– Воронеж, 1999.– 92 с.
6. **Роменский В.И.** Демодекоз собак в г. Иванове (эпизоотология, патогенез, клиника и лечение). / Автореф. дисс. канд. вет. наук.– Иваново, 2001.– 120 с.
7. **Титаренко А.М.** Демодекоз собак (эпизоотология, патогенез, симптомы, диагностика, лечение). / Автореф. дисс. канд. вет. наук.– К., 2005.– 19 с.
8. **Храпай Н.Н.** Демодекоз собак в условиях Черноморского побережья Краснодарского края (эпизоотология, меры борьбы). / Автореф. дисс. канд. вет. наук.– М., 2001.– 160 с.
9. **Шустрова М.В.** Демодекоз у собак // Биоинформсервис.– СПб, 2001.– 30 с.
10. **Barriga O.O., Al-Khalidi N.W., Martin S., Wyman V.** Evidence of immunosuppression by *Demodex canis*. // *Vet. Immunol. Immunopathol.*– 1992.– Vol. 32.– P. 37–46.
11. **Ginel P.J.** Canine demodicosis // *Waltham Focus.*– 1996.– Vol. 6(2).– P. 2–7.
12. **Grandi F., Pasternak A., Beserra H. E. O.** Digit loss due to *Demodex spp.* infestation in a dog: clinical and pathological features. // *Open Veterinary Journal.*– 2013.– Vol. 3 (1).– P. 53–55.